

Minister-president Geert Bourgeois

***Septemberverslaging van de Vlaamse Regering
betreffende de algemeen maatschappelijke
situatie en betreffende de krachtlijnen van de
begroting 2018***

25 september 2017

ALLEEN HET GESPROKEN WOORD TELT

Mijnheer de voorzitter,

Geachte Vlaamse Volksvertegenwoordigers,

Geachte collega's,

We zetten vandaag ons vierde beleidsjaar in. En wij kunnen dat doen onder een gunstig gesternte.

Vlaanderen staat er goed voor.

Vlaanderen staat er beter voor dan een jaar geleden.

Toen ik hier vorig jaar stond

- was Europa nog aan het bekomen van de opdoffer van het Brexit-referendum;**
- had het IMF de wereldwijde groeivoorzichten voor het lopende jaar verlaagd tot 3,1 procent;**
- en verwachtte het Planbureau dat de economie van ons land in 2017 met amper 1,2 procent vooruit zou gaan.**

De weerslag van de Brexit op onze uitvoer en onze jobs is tot nog toe gelukkig beperkt gebleven. Maar we moeten alert blijven en ijveren voor een Brexit die rekening houdt met onze immens grote belangen.

De wereldeconomie is vorig jaar uiteindelijk en beter dan verwacht met 3,2 procent gegroeid.

Voor 2017 verwacht het IMF een groei van 3,5 procent.

Voor Vlaanderen, met zijn open economie en zijn hoge export, is dat goed nieuws.

Drie weken geleden heeft het Planbureau zijn groeivoorzichten voor heel België voor 2017 opgetrokken naar 1,7 procent.

Vlaanderen doet het ook nu weer beter dan de andere gewesten. Onze economie zal dit jaar met ten minste 1,8 procent groeien, beduidend meer dan de 1,4 procent in 2016.

Sinds de vorige *Septemберverklaring* gaan alle cijfers op onze economische boordtabel verder de goede richting uit.

De werkloosheid daalt van maand tot maand, en in alle provincies en alle leeftijdsgroepen.

De werkzaamheidsgraad, zal dit jaar naar verwachting toenemen tot 72,8 procent.

Het aantal jobs is deze regeerperiode al met 90.000 toegenomen, uitsluitend in de particuliere sector. Volgens het Planbureau zullen er dit en volgend jaar nog eens 66.000 arbeidsplaatsen bijkomen in Vlaanderen.

Het aantal vacatures blijft bijzonder hoog.

Gecombineerd met de dalende werkloosheid leidt dat tot toenemende spanning op de arbeidsmarkt.

Het consumentenvertrouwen ligt hoger dan vóór het uitbreken van de financiële crisis.

Onze export brak vorig jaar voor het eerst door de grens van 300 miljard euro. Wereldwijd is Vlaanderen daarmee de dertiende grootste exporteur.

Het aantal startende bedrijven staat op recordhoogte.

Onze innovatieve inspanningen behoren tot het Europese topniveau. Wij besteden 2,7 procent van ons bbp aan onderzoek en ontwikkelingen, tegenover gemiddeld 1,95 procent in de Europese Unie.

Mijnheer de voorzitter,

Dames en heren,

Dankzij de internationaal aantrekkende conjunctuur, maar ook dankzij het beleid van de Vlaamse en de federale regering, en dankzij de inspanningen van werknemers en werkgevers, bloeit onze economie.

President Kennedy zei het al: “*A rising tide lifts all boats*” – bij hoogtij liggen alle schepen hoger.

Een groeiende, bloeiende economie is goed voor iedereen, is goed voor *alle* Vlamingen.

De Vlaamse regering blijft zich inspannen om nóg meer mensen te laten delen in de economische voorspoed.

De Vlaamse regering blijft zich dus inspannen om het risico op armoede, dat al een van de laagste in de Europese Unie is, verder te verminderen.

Wij helpen meer mensen duurzaam aan het werk, want een job is de beste verzekering tegen kansarmoede.

Kinderarmoede blijft een prioriteit. Onze hervorming van de kinderbijslag zal het armoederisico van gezinnen met kinderen met tien procent doen dalen.

In tal van domeinen bestaan er sociale correcties, zoals De Lijn, de drinkwatervoorziening, de kinderopvang, de zorgverzekering, het inschrijvingsgeld voor het hoger onderwijs, enzovoort. Vandaag zetten we een bijkomende correctiestap in de energieheffing. Ik kom daar straks op terug.

Vooraf eenoudergezinnen en mensen met een migratieachtergrond zijn kwetsbaar. De grote instroom van nieuwkomers van de voorbije jaren plaatst ons voor grote uitdagingen. Het gaat vaak om mensen met een lage scholingsgraad en een hoge taalachterstand. Hun integratie in onze samenleving vergt aanzienlijke inspanningen.

De Vlaamse regering doet al heel wat. Denk aan de verplichte inburgering, Nederlands voor anderstalige kleuters, onthaalklassen in het basis- en secundair onderwijs en de toeleiding tot de arbeidsmarkt door de VDAB.

Integratie is evenwel een gezamenlijk opdracht. Lokale besturen, verenigingen, burens, werkgevers, werknemers: zij kunnen er allemaal toe bijdragen dat nieuwkomers sneller en vlotter hun weg vinden in hun nieuwe samenleving.

Tegelijk moeten wij assertief en rechtlijnig opkomen voor onze pluralistische rechtsstaat en voor het Nederlands als onze ene publieke taal, altijd en overal. Het is enige manier om met een verschillend verleden een gedeelde toekomst op te bouwen.

Mijnheer de voorzitter,

Dames en heren,

Bij ons aantreden hebben we fors moeten besparen, wegens onder meer de lage groei en de saneringsbijdrage van de zesde staatshervorming.

Onder het devies “Snoeien om te groeien” hebben wij moedige, doortastende maatregelen genomen om het budgettaire schip in twee jaar tijd weer op evenwichtskoers te krijgen en daarbij hebben wij de zwaksten ontzien

En wij hebben woord gehouden. Wij hebben gedaan wat wij aangekondigd hebben.

De structurele besparingen van 2 miljard euro in 2015 en 2016 werpen dit jaar vruchten af. Wij hebben voor 2017 een evenwichtsbegroting ingediend en ik kan u verzekeren dat wij die doelstelling zullen halen.

Meer nog: binnen het begrotingsevenwicht van 2017 hebben wij ruimte gevonden om voor 125 miljoen euro eenmalige beleidsmaatregelen te nemen. Een van de belangrijkste posten daarvan is de 13 miljoen euro voor culturele infrastructuursubsidies.

Ook in 2018 zal onze begroting structureel in evenwicht zijn.

Geen nominaal evenwicht, want zoals u weet volgt uit de Financieringswet een boekhoudkundige afrekening die in 2018 resulteert in een belangrijk eenmalig tekort voor de deelstaten. Doordat de federale regering een gelijkaardig eenmalig overschot boekt, is dit dus een nuloperatie voor de gezamenlijke overheid.

Maar wat écht telt, maar het enige dat écht telt, is dat de Vlaamse begroting voor 2018 opnieuw structureel in evenwicht zal zijn en dat er opnieuw ruimte is voor investeringen. Net zoals de vorige jaren komen er ook volgend jaar geen nieuwe belastingen.

Integendeel. Net zoals we de personenbelasting verlaagd hebben, zal minister Tommelein volgend jaar het stelsel van de successierechten hervormen. De belasting op erfenissen moet transparanter en logischer zijn, met redelijke tarieven. Zeker voor erfenissen in de zijlijn is dat laatste vandaag niet het geval. Bij de hervorming maken we ook de erfenissprong mogelijk.

Aan de uitgavenzijde bevat de begroting voor 2018 voor 375 miljoen euro kredieten om bestaand beleid uit te breiden en om nieuw beleid te ontwikkelen.

Ik beperk me hier tot enkele krachtlijnen.

In het kader van het plan voor het basisonderwijs verhogen we de werkingsmiddelen van minister Crevits voor het kleuteronderwijs en de taalversterking bij anderstalige kleuters met 12,7 miljoen euro.

Kinderen met zorgnoden krijgen een betere ondersteuning. De technische- en beroepsscholen kunnen rekenen op 5 miljoen euro voor technische uitrusting, zoals labs. Extra middelen zijn er ook voor het hoger onderwijs en voor het duaal leren, dat minister Crevits samen met collega Muyters invoert, met grote aandacht voor de voorbereiding van de jongeren op dat duaal leren.

Verkeersveiligheid is en blijft voor deze Vlaamse regering een topprioriteit. Minister Weyts investeert ten minste 30 miljoen euro per jaar in het Verkeersveiligheidsfonds. De hartverwarmende daling van het aantal verkeersdoden met 15 procent in 2016 en met nog eens 20 procent in de eerste helft van 2017, toont aan dat de inspanningen lonen.

Om het zorg- en welzijnsaanbod te versterken, trekken we het budget van minister Vandeurzen met 90 miljoen euro op.

Personen met een beperking kunnen op bijkomende ondersteuning rekenen. Naast de mensen die in aanmerking komen voor automatische toekenning van een persoonsvolgend budget, zullen ook personen met de grootste ondersteuningsnood zorggarantie krijgen.

Ook heel jonge kinderen die niet langer thuis kunnen blijven, krijgen zorggarantie. Nog in de jeugdsector investeren we fors in meer rechtstreeks toegankelijke hulp en laagdrempelige psychische zorg voor jongeren, zodat die sneller ondersteuning krijgen.

In de voorschoolse kinderopvang verbeteren we de leefbaarheid van de initiatieven met een vrij tarief, willen we de gezinsopvang herwaarderen en breiden we het aanbod uit in de regio's met de grootste noden.

Het aantal woongelegenheden in de woonzorgcentra en de thuiszorg breiden we verder uit. De woonzorgcentra kunnen rekenen op een betere financiering volgens de zorgzwaarte van de zorgvrager.

Met de oprichting van een fonds zet minister van Bestuurszaken Homans de tweede pensioenpijler voor de contractuele ambtenaren van de Vlaamse Overheid in de steigers.

Om tegemoet te komen aan de vraag van de sociale economie injecteren we 12 miljoen euro extra in de lokale diensteneconomie en de maatwerkbedrijven, tot nog toe beter bekend als sociale en beschutte werkplaatsen.

Het Landbouwrampenfonds krijgt additionele middelen om de schade van de uitzonderlijke vorst en de extreme droogte van het voorjaar 2017 te vergoeden.

We versterken de inspectie op het dierenwelzijn. Mishandelen van dieren is onaanvaardbaar en vergt een kordaat optreden.

Het jeugdwerk in Vlaanderen en Brussel doet het uitstekend en is een voorbeeld voor vele andere landen. De jeugthuizen zijn een belangrijke partner in het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen, onder meer diversiteit. Ook daarom zal minister Gatz de ondersteuning aan het jeugdwerk verhogen.

Onze Vlaamse topsporters dingen wereldwijd steeds vaker met succes mee naar medailles. De kentering is ingezet op de Spelen van Londen en doorgetrokken in Rio. We danken dat aan gerichte investeringen, rationalisering, het aantrekken en opleiden van topcoaches en wetenschappelijke ondersteuning, Met een extra begrotingsimpuls gaan we op dat pad verder, richting Tokio 2020.

Binnen mijn eigen bevoegdheidssfeer maak ik extra geld vrij om KMO's de stap naar de internationale markten te helpen zetten.

Ten slotte zullen we met ons uitbreidingsbeleid een antwoord geven op een aantal vragen en verzuchtingen die op de tafel van de sociale onderhandelingen liggen. De Vlaamse regering is bereid om tijdens die onderhandelingen te kijken hoe een inspanning kan gebeuren om ook in de periode vóór 2020 de koopkracht te verhogen. Dit zowel in de welzijns- en de socialprofitsector, het onderwijs en de Vlaamse Overheid.

Mijnheer de voorzitter,

Dames en heren,

“Snoeien om te groeien” was het devies.

Welnu, ook volgend jaar zal de Vlaamse regering investeren. Na de eerste investeringsgolf van 400 miljoen euro in 2016 en na de tweede investeringsgolf van 400 miljoen euro in 2017, lanceren we in 2018 een derde investeringsgolf van maar liefst 610 miljoen euro. We blijven de klemtoon leggen op vier domeinen:

- 160 miljoen euro voor mobiliteit en openbare werken;**
- 140 miljoen euro voor scholenbouw;**
- 115 miljoen euro voor welzijnsinfrastructuur;**
- 115 miljoen euro voor onderzoek en ontwikkeling.**

Daarnaast trekken we ook nog 50 miljoen euro voor riolering uit, 20 miljoen euro voor onroerend erfgoed en 10 miljoen euro voor sportinfrastructuur.

Met deze opeenvolgende investeringsgolven versterken wij onze economie en creëren wij nieuwe jobs.

Mijnheer de voorzitter,

Dames en heren,

En er is meer:

Om de industriële transformatie en innovatie van Vlaamse bedrijven nog te versterken, maken we 75 miljoen euro vrij.

Om een nieuwe reeks publiek-private projecten van schoolgebouwen te realiseren, trekken we het budget van 300 naar 550 miljoen euro op.

Om het historisch hoge investeringsvolume in de bouw van sociale woningen door te trekken, doen we voor 285 miljoen euro extra investeringen in sociale huisvesting, zowel nieuwbouw als renovatie.

En om een coherent Vlaams beleid voor combimobiliteit mogelijk te maken, trekken we 100 miljoen euro uit om te participeren in de uitbouw van geïntegreerde mobiliteitsknooppunten zoals randparkings.

Mijnheer de voorzitter,

Dames en heren,

Het Grondwettelijk Hof heeft de energieheffing vernietigd, maar daarmee is, helaas, de historische schuld van de groenestroom- en warmtekrachtcertificaten niet volledig verdwenen.

De Europese klimaatdoelstellingen zijn en blijven een enorme uitdaging voor Vlaanderen. *Wij* zijn en blijven vastbesloten er alles aan te doen om die doelstellingen te halen. Dat is een opdracht van ons allen, van iedereen: burgers, bedrijven en overheden.

De Vlaamse regering gaat voluit voor hernieuwbare energie. Daarom trekken we het quotum voor groene stroom met één procentpunt op, tot 21,5 procent. Voor een gezin met een gemiddeld verbruik kost dat 4 euro.

Doordat iedereen bijdraagt volgens verbruik, kan een gezin zelf voor een stukje mee bepalen hoeveel groenestroombijdrage het betaalt, door energie te besparen of door zelf hernieuwbare energie te produceren.

Ook de bedrijven roepen wij op een leidende rol te nemen in de energietransitie.

Met de opbrengst van de vernietigde energieheffing kopen we een substantieel deel van het overschot van groenestroomcertificaten op. Om de komende jaren het resterende overschot op te kopen en ook toekomstige investeringen te financieren, blijft er per afnamepunt een kleine energieheffing bestaan.

Voor een gezin gaat het om slechts 5 euro per jaar in plaats van de huidige 100 euro. De meerkost van de kleine quotumverhoging wordt door deze forse verlaging dus ruimschoots gecompenseerd.

Bovendien stellen wij bewust de 280.000 gezinnen met een sociaal tarief voor elektriciteit helemaal vrij van de energieheffing.

Voor de zelfstandigen en kleine KMO's op laagspanning bedraagt het nieuwe tarief 94,50 euro in plaats 290 tot 2.600 euro.

Bedrijven op middenspanning betalen nog maar 1.800 euro in plaats van 2.600 tot 30.000 euro.

Voor bedrijven op hoogspanning, wordt het 10.500 euro in plaats van 30.000 tot 120.000 euro.

Met deze lagere bedragen compenseren we ruimschoots de kostprijs van de quotumverhoging.

Bovendien komt er voor de allergrootste energie-intensieve bedrijven een plafondbedrag, een "supercap".

Met deze beide maatregelen waken we over onze concurrentiepositie en beschermen we vele tienduizenden jobs.

Mijnheer de voorzitter,

Dames en heren,

Ook in dit nieuwe beleidsjaar zal de Vlaamse regering Vlaanderen voorbereiden op de toekomst. En die toekomst zal koolstofarm zijn. Wij staan voor de uitdaging de groei van onze economie te realiseren in een koolstofarme samenleving.

Om de klimaatdoelstellingen te kunnen halen, investeren we verder in innovatieve technologie.

De regels voor het plaatsen van kleine windmolens zijn al versoepeld. Voor het plaatsen van kleine windmolens zullen we nu ook investeringssteun geven. Ze zijn een geschikte oplossing voor KMO's, ziekenhuizen, landbouwbedrijven en dergelijke meer om te voorzien in hun eigen energieverbruik.

We gaan voluit voor wind- en zonne-energie, maar de wind waait niet altijd en de zon schijnt niet altijd. Opslag van hernieuwbare energie is een grote uitdaging. Batterijen kunnen dure investeringen in de versterking van het elektriciteitsnet vermijden. We zullen daarom investeringen in de plaatsing van batterijen stimuleren. En natuurlijk blijven we investeren in groene warmte, want ook hier is er nog veel potentieel.

Mijnheer de voorzitter,

Dames en heren,

Ook in dit nieuwe beleidsjaar zal de Vlaamse regering Vlaanderen voorbereiden op de toekomst. En die toekomst zal digitaal zijn.

Met de IMEC-proeftuin voor *smart cities* in Antwerpen en de uitrol ervan over heel Vlaanderen staan we op de drempel van innovatieve, slimme digitale doorbraken.

Maar er is meer. Wij hebben een grote ambitie. Wij hebben de ambitie om Vlaanderen in de wereldtop van de innoverende digitalisering te brengen.

Zoals de Vlaamse regering onder leiding van Gaston Geens 35 jaar geleden voortrekker was in de Derde Industriële Revolutie, zo wil deze Vlaamse regering het voortouw nemen in “Industrie 4.0”, in de vierde industriële revolutie, in de digitale revolutie.

Minister Muyters zal daartoe in overleg met publieke en private partners een ambitieus plan van aanpak ontwikkelen. We willen een supersnel digitaal netwerk dat onze bedrijven een competitieve voorsprong geeft en de Vlamingen toegang verschaft tot betaalbare digitale toepassingen van verschillende concurrerende operatoren.

De beperkte oppervlakte en de hoge bevolkingsdichtheid die ons soms parten spelen, zijn in dit geval troeven om Vlaanderen in de wereldtop van het supersnel transport van megadata te brengen.

De vierde industriële revolutie omvat ook de transitie naar een circulaire economie. Het sluiten van materiaalkringlopen is daarvan de basis. Dit moet oplossingen aanreiken voor de schaarste aan materialen, voeding, water, ruimte en energie, en bijdragen aan de realisatie van de Vlaamse klimaatdoelstellingen.

Mijnheer de voorzitter,

Dames en heren,

De toekomst van Vlaanderen die we voorbereiden zal ook hoogtechnologisch zijn.

Gelet op de spanningen op de arbeidsmarkt, meer bepaald voor de hoogtechnologische beroepen, zal de Vlaamse regering de regelgeving aanpassen om internationaal talent op een soepele manier te kunnen inschakelen in onze kennisgedreven economie.

Ook in andere domeinen zetten ons toekomstgericht beleid voort.

Het onderwijs in Vlaanderen is in volle beweging. In het belang van élk kind, van élke leraar, van elke ouder. Het is onze vaste wil om op 1 september 2018 te starten met de modernisering van het secundair onderwijs, met het duaal leren en met een betere leerlingenbegeleiding.

Vorige vrijdag heeft de Vlaamse regering de hervorming van de lerarenopleiding goedgekeurd. Wie 18 jaar is zal er voortaan voor kunnen kiezen om aan de universiteit leraar te worden.

Na twintig jaar impasse, na twintig jaar stilstand, hebben we een historische stap gezet door een Toekomstverbond te sluiten over de Oosterweelverbinding. Hiervoor verdienen minister Weyts, zijn medewerkers en intendant Alexander D'Hooghe alle lof.

Onze dank gaat naar de actiegroepen die zich gedragen hebben als kritische maar verantwoordelijke burgers, en die samen met ons van de rechtbank naar de werkbank stappen. Samen met de burgerbeweging gaan wij voor een vlot verkeer en een leefbare stad.

Met het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen hebben we de ambitie de omslag te maken naar de afbouw en een finale stop van het ruimtebeslag. Het is het ruimtelijk antwoord op uitdagingen als demografische groei, toenemende mobiliteitsdruk, klimaatverandering en transitie naar duurzame energie.

Het verheugt ons dat niet alleen de steden en gemeenten, maar ook de brede Vlaamse samenleving en de projectontwikkelaars samen met ons werk willen maken van een kwaliteitsvoller gebruik van onze ruimte.

Minister Schauvliege zal de nodige instrumenten ontwikkelen om het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en zijn toekomstgerichte doelstellingen te realiseren.

2018 wordt het jaar waarin wij de fundamenten leggen van onze eigen Vlaamse Sociale Bescherming. Dat ambitieuze project moet, zoals de eigen invulling van de kinderbijslag, in 2019 operationeel worden.

Steeds meer Brusselaars beseffen dat het Nederlands een taal is waarmee ze vooruitkomen in het leven. Het Nederlands is de taal voor sociale mobiliteit. We grijpen die stijgende interesse aan om het Nederlandstalige gemeenschapsaanbod in Brussel nog verder uit te bouwen.

Mijnheer de voorzitter,

Dames en heren,

De toekomst van Vlaanderen vergt een efficiënte overheid.

Want de kwaliteit van de overheid bepaalt mee onze concurrentiekracht. En burgers en bedrijven hebben recht op een kwaliteitsvolle en slanke overheid die hun optimaal diensten verleent.

In 2019 zullen er bij de Vlaamse Overheid 24 entiteiten en 4.000 ambtenaren minder zijn.

Uiterlijk in de zomer van volgend jaar zullen alle raden van bestuur van Vlaamse instellingen aan het decreet Deugdelijk Bestuur voldoen. Dit betekent onder meer dat een derde van de bestuurders onafhankelijk zal zijn.

In het najaar dient minister Homans bij uw Parlement het ontwerpdecreet Lokaal Bestuur in, dat concrete stappen zet naar een slanke, efficiënte en daadkrachtige overheid. Het bevat onder meer strengere regels voor intergemeentelijke samenwerking

Door de beperking van het aantal bestuurders in de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, verdwijnen er ongeveer 1000 mandaten. Vanaf de volgende lokale bestuursperiode wordt ook het aantal provincieraadsleden gehalveerd.

Mijnheer de voorzitter,

Dames en heren,

Vlaanderen is een van de meest open economieën ter wereld. De internationale ontwikkelingen vergen een nog steviger Vlaams buitenlands beleid.

In het licht van de Brexit zullen wij in het komende jaar assertief onze jobs verdedigen en onze belangen behartigen.

Wij blijven gaan voor een vrije en faire wereldhandel.

De ontwikkelingen in de Europese Unie zullen we nauwlettend opvolgen en we zullen actief bijdragen aan het debat over de toekomst van de Unie.

Mede met het oog op dat alles breiden we onze diplomatieke vertegenwoordiging in het buitenland verder uit.

Mijnheer de voorzitter,

Geachte Vlaamse Volksvertegenwoordigers,

Wij houden koers om Vlaanderen, om de zes en een half miljoen Vlamingen naar een goede toekomst te leiden.

Mijn collega's en ikzelf hebben het vaste voornemen om volgend jaar krachtdadig uitvoering te geven aan de beleidsplannen en -maatregelen die in de begroting vervat zijn.

Ik dank u allen zeer.